

На сајту председника Републике нема говора Бориса Тадића са свечаног скупа Дана Српске академије наука и уметности. Званични сајт председника Републике дао је део онога о чему је председник говорио преузевши вест новинске агенције „Бета“. Може бити да неки тамо мисле да је то исто што и прес-служба Кабинета председника, а може бити и да неки из те службе не знају шта им је посао и за кога раде. Иако је тешко доћи до интегралне верзије говора, рецимо да је „Бета“ добро пренела оно што је председник рекао академицима...

На сајту САНУ нема чак ни „Бетине“ вести. Само целовит говор председника САНУ, што јесте логично, али очекивали смо бар Танјугову вест о томе шта је говорио председник. Међутим, објављена је само једна сличица, фотографија. Као да је и сајт САНУ уређен у духу оног Си-Ен-Ен слогана да слика вреди хиљаду речи.

У том објављеном обраћању, председник САНУ, академик Никола Хајдин износио је неке техничке детаље у вези са извештајем о раду Академије у протеклој години. Био је веома поносан на организовање интернационалне конференције и изложбе о Милутину Миланковићу. Рече да је то од великог значаја и да је Миланковић у рангу Тесле или Пупина, што је и неспорно. Није се осврнуо на то што је Миланковић неупоредиво мање познат, заправо непознат. Међутим, имајући у виду да су чак и из саме Академије на ту изложбу послали туђу слику, а не Миланковићеву, па су се после брже-боље исправљали када је неко од посетилаца рекао – аман људи то није Миланковић – јасно је зашто је та критика отпала... Елем, Хајдин се није, дакле, бавио неким стварима које допиру нешто даље од унутрашњих зидова Академије, што не оцењујемо ни оваквим ни онаквим. Тек да се то констатује.

Међутим, да ли због неке, буди бог с нама, паралеле која можда и не постоји, а могла би да се односи се на контроверзни Меморандум САНУ; да л' због тога што је то установа парекселанс ем интелектуална, ем национална; да л' једноставно због тога што му се учинило да би могло то ту да се каже, председник Тадић најави крупне помаке у решавању питања Космета. И каже Тадић:

У преговорима о будућем статусу Косова потребан нам је другачији приступ, "то је оно што данас Србији треба. Нефлексибилност је један од темељних проблема са којима се суочавамо. Иновативност је више него икад потребна у доношењу политичких одлука... Онај ко није научио једноставну лекцију да ригидан, крут и претерано традиционалан приступ који није дао резултате не може да буде поновљен ни у будућности, губи право и легитимитет да обавља посао у садашњости... Потребно је успоставити нову одговорност у друштву и зато се залажем за нетрадиционални приступ уз поштовање традиције... међу академицима има људи који су способни да допринесу укупној ствари и интересима друштва и државе, али и оних који можда не доприносе у пуном смислу позитивним процесима... Али, свако мишљење је добродошло и тога морамо да будемо свесни. За нама мора да остане време у којем су људи третирани као опасни због другачијег мишљења и као издајници због другачијег приступа, јер од крутог, традиционалног и такозваног патриотског мишљења друштво није имало никакве користи, само је патило и кретало се из тегобе у тегобу" [\[1\]](#)

Ако прескочимо део изјаве који неодољиво подсећа на ону скаску о госту који долази на крсну славу, а онда домаћину приреди неизрециве непријатности, дакле, ако прескочимо ону ћушку о томе како нису сви академици добри и не раде за праву ствар, ипак је јасно да председник хоће да промени политику према Космету. Ако, опет, прескочимо и онај трансцендентални експеримент о примени *нетрадиционалног приступа уз поштовање традиције* за који смо сигурни да ни сам председник не зна зашто га је навео, али смо уверени да сам мисли да је то много јака сентенција, ни за најмање не умањујемо његову жељу да мења политику према Космету.

Елем, пошто је политика према Космету једноставно неодржива и нереална она се и нужно, пре или касније, мора мењати. Председник мисли да је сада време и то је најмање спорно. Невоља је у томе што је спорно то у ком ће се правцу она мењати. А то се може, чини се из ове перспективе, само у два правца и оба воде до регулисања добросуседних односа Косова и Србије, на чему ЕУ инсистира или ће тек инсистирати.

Први правац: Признавање фактичког стања, дакле Косова у садашњим границама до којег ће Европска унија покушати да дође и даље, ако чак и не буде директног договора Срба и Албанаца. ЕУ то ради стезањем различитих омчи око врата Србије преко неких трабант држава ЕУ, попут ове хашке омче коју егзекуторно затеже Холандија. Налазиће и друге ад-хок поводе: стари дуг, имовина, људска права... било шта што се учини продуктивним да би одложили пријем у ЕУ. А на другој страни, тихо, али довољно јасно неки други, добри полицајац, поручиваће Србији да све то не мора тако да иде и да ће сви проблеми једноставно нестати, ако уреди добросуседске односе са Косовом. Ова политика одговара Америци и Албанцима, али је њен највећи недостатак неизвесност коју доноси српска страна. Односно, није извесно да ће Србија икада пристати на тако

нешто чак и под условом да никада не постане део ЕУ.

Други правац: Договорно разграничење Срба и Албанаца и уређивања свеукупних односа Косова и Србије. Ово је решење за које су се многи залагали. То свакако подржавају и многи српски националистички кругови. Од многих академика, Ђинђића, Човића, вероватно и Коштунице, па до ДС и чак либералних интелектуалаца као што су Весна Пешић и други. Велика предност овог решења је то што би се оно утаничило на основу историјског договора два народа – српског и албанског, и то би по нашем суду било од суштинске важности, а многе државе Европе укључив и Русију подржавају овакав обрт. Све то изгледа могућ пут за излазну стратегију након пресуде Међународног суда, а пошто се српска страна дубоко закопала у ирационалну Коштуничину политику о Космету на једној страни, а с друге стране, истовремено се омогућава да међународна заједница покуша да исправи сопствену грешку са кршењем права и признавањем сецесије.

Дакле, ако председник мисли да пође овим другим правцем, то онда заслужује респект. Али, ако не буде у томе имао снаге да издржи до краја, па се то, у путу ка замишљеном циљу, претвори заправо у први правац, своју супротност, онда је боље да и не покушава. Дакле, председниче, на овом пољу нико нема права на покушаје. То мора да се заврши успехом.

---

[1] <http://www.predsednik.rs/mwc/default.asp?c=305000&g=20091126151909&lng=cir&hs1=0>